

MDAG

MULTIDISCIPLINARY
APPROACHES WITH GEOGRAPHY

Başvuru 03.02.2024 Received | Kabul 14.03.2024 Accepted
E-ISSN:2980-1141 | <https://www.mdag.com.tr>
Cilt 2, Sayı 1 (2024), ss. 32-44
Doi., 10.29329/mdag.2024.649.3

Atıf Bilgisi / Reference Information

Taşlıoğlu, G., ve Çelikkol, Ö., (2024). Çorum Alacahöyük ve Hattuşa'nın Çorum İli Turizmine Katkısı. *Multidisipliner Yaklaşımlarla Coğrafya Dergisi*, 2(1), 32-44, <https://doi.org/10.29329/mdag.2024.649.3>

Çorum Alacahöyük ve Hattuşa'nın Çorum İli Turizmine Katkısı

The Contribution of Alacahöyük and Hattuşa to the Tourism of Çorum Province

Göksel Taşlıoğlu

Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, g.taslioglu60@gmail.com

Ömer Çelikkol

Doçent, Süleyman Demirel Üniversitesi, omercelikkol@sdu.edu.tr

ÖZET

Turizmin kaynağı keşfetme arzusudur. İnsanoğlunun görmek, tanımak, dinlenmek ve eğlenmek için yaptığı geziler, bir bölgeye ya da ülkeye turist çekmek için yapılan tanıtımlar, o bölgedeki ekonomik ve kültürel faaliyetler turizmi oluşturur. Turizmin günümüzde ekonomiye katkısı göz ardı edilemeyecek kadar büyüktür. Şehirlerde bulunan turistik alanların korunması, restore edilerek günümüze ulaştırılması, reklam ve tanıtımlarının yapılıp bölgeye talebin artmasını sağlamak turizm için önemlidir.

Bu çalışmanın amacı ise Alacahöyük ve Hattuşa'nın geçmişten günümüze olan değişiminin ve gelişiminin incelenerek Çorum turizmine katkılarını gözler önüne sermektir. Çalışma doğrultusunda betimsel analiz ve nitel araştırmaya yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılacaktır. Yöntemi geçerli hale getirmek için ise Alacahöyük ve Hattuşa'nın bölgeye turizm ve turist katkısı araştırılıp görüşme yapılacaktır. Bölge turizminin adını duyurmak için yapılan reklam, tanıtım ve belgeseller incelenerek yeterli olup olmadığı hakkında görüşler de beyan edilecektir.

Sonuç olarak Çorum turizmini, tarih turizmi oluşturmaktadır. Bölgeye gelen turistlerin özellikle en uğrak mekânı dünya miras listesine giren Hattuşa'tır. Çorum'u dünyaya tanıtarak bir üne kavuşması ziyaretçi sayısında Alacahöyük'ün önüne geçmesine neden olmuştur. Günümüzde hâlihazırda turizm potansiyeli olan bu iki bölgenin, gelen ve gelecek olan turizm istekleri doğrultusunda turizme daha çok kazandırılmaya çalışılmaktadır. Çorum'u turizm sektörüne bağlayan en önemli etkenlerin Alacahöyük ve Hattuşa olduğu gözlemlenmiş olup veri ve istatistiklerle bu sonuca varılmıştır.

ABSTRACT

The source of tourism is the desire to explore. The trips made by humans to see, learn, rest, and have fun, the promotions made to attract tourists to a region or country, and the economic and cultural activities in that region constitute tourism. The contribution of tourism to the economy today is too significant to be overlooked. The preservation of touristic areas in cities, their restoration to be conveyed to the present, and the advertisements and promotions made to increase demand for the region are important for tourism.

The aim of this study is to present the contributions of Alacahöyük and Hattuşa to the tourism of Çorum by examining their changes and development from the past to the present. In line with this study, descriptive analysis and qualitative research methods, specifically the interview method, will be used. To validate the method, the contribution of tourism and tourists from Alacahöyük and Hattuşa to the region will be researched and interviews will be conducted. Advertisements, promotions, and documentaries made to publicize the region's tourism will be examined to determine whether they are sufficient.

As a result, the tourism of Çorum is made up of historical tourism. The main attraction for tourists visiting the region is Hattuşa, which has been included in the world heritage list. Publicizing Çorum to the world and gaining fame has led to an increase in the number of visitors, surpassing Alacahöyük. Currently, these two regions with tourism potential are being further promoted in line with the tourism demands of visitors now and in the future. It has been observed that the most important factors linking Çorum to the tourism sector are Alacahöyük and Hattuşa, a conclusion reached through data and statistics.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Alacahöyük, Hattuşa, Turizm.

Keywords: Tourism, Alacahöyük, Hattuşa, Tourism.

GİRİŞ

Turizm, modern yaşamın hızlı akışı içerisinde bireylerin kendilerine soluk alma, dinlenme ve keşfetme alanları yaratma çabaları sonucunda ortaya çıkan, ekonomik ve sosyal boyutlarıyla toplumlararası etkileşimleri kapsayan bir fenomen olarak tanımlanabilir. Bu çerçevede, turizm; iş ve günlük yaşamın getirdiği sorumluluklardan bağımsız bir şekilde, farklı coğrafyalara seyahat eden, yerel halkın dışından gelen bireylerin oluşturduğu, konaklama, ulaşım ve diğer hizmet sektörleri aracılığıyla gelişen ekonomik etkileşimler ve kültürel değişimler bütünü olarak ifade edilebilir. Güden (2019) tarafından özetlenen bu tanım, turizmin sadece bir dinlenme aracı olmanın ötesinde, kültürel ve ekonomik bir köprü işlevi gördüğünü vurgulanmaktadır.

Turizmin global ekonomi içerisindeki rolü, petrol ticaretinden sonra en önemli gelir kaynağı olarak kabul edilen, uluslararası ticaretin can damarlarından biri olduğu şeklindeki genel kabul görüşüyle desteklenmektedir (Tümertekin ve Özgüç, 2018). Bu bağlamda, turizm sektörü; uluslararası ilişkiler, kültürel alışverişler ve ekonomik gelişim açısından stratejik bir öneme sahiptir. Turizmin çoğaltıcı etkisi, sektörün ekonomiye doğrudan ve dolaylı olarak katkısını ifade etmektedir. Örneğin, bir otelin inşası sırasında yalnızca inşaat sektörü değil, aynı zamanda tedarik zincirinde yer alan birçok farklı sektörden işletmeler ve çalışanlar da bu süreçten ekonomik olarak faydalanmaktadır. Bu, turizmin yarattığı katma değerini sadece tek bir sektöre sınırlı olmadığını, geniş bir istihdam ve gelir yaratma ağını desteklediğini göstermektedir (Tümertekin ve Özgüç, 2018). Ancak turizmin getirdiği olumlu etkilerin yanı sıra, özellikle çevresel ve kültürel miras üzerindeki olumsuz etkileri de göz ardı edilemez. Ülkemizin zengin tarihi ve coğrafi çeşitliliği, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olması, dünya üzerindeki en eski yaşam alanlarından bazılarını içermesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Fakat turizmin kontrolsüz ve sürdürülemez şekilde gelişmesi, bu değerli tarihi ve doğal alanların zarar görmesine, hatta yok olmasına neden olabilmektedir. Örneğin, turistlerin ziyaretleri sırasında arkeolojik sit alanlarına verdiği zararlar, turizmin getirdiği olumsuz etkiler arasında sayılabilir (Tümertekin ve Özgüç, 2018). Buna rağmen, dünya ülkeleri turizm sektörünün potansiyelini ve getirdiği faydaları göz önünde bulundurarak, bu sektörü desteklemeye ve sürdürülebilir turizm pratikleri aracılığıyla hem ekonomik hem de kültürel anlamda gelişmesine katkıda bulunmaya devam etmektedir. Sürdürülebilir turizm uygulamalarının benimsenmesi, turizmin getirdiği olumsuz etkilerin minimize edilmesi ve sektörün uzun vadede sağlıklı bir şekilde büyümesinin sağlanması açısından kritik öneme sahiptir.

Turizmin şehirlere katkısı, ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlarda oldukça çeşitlidir ve bu katkılar şehirlerin gelişimine önemli ölçüde etki etmektedir. Ekonomik açıdan bakıldığında, turizm, şehirlere doğrudan gelir sağlar. Turistlerin konaklama, yeme içme, alışveriş ve eğlence gibi harcamaları yerel işletmelerin gelirlerinde önemli artışlara neden olmaktadır. Bu durum, yeni iş olanaklarının yaratılmasına ve istihdamın artmasına katkıda bulunur. Ayrıca, turizm gelirleri şehrin altyapı projelerine, kamu hizmetlerinin iyileştirilmesine ve yerel ekonominin canlanmasına yönlendirilebilir. Sosyal açıdan turizm, kültürlerarası etkileşimi teşvik eder ve insanlar arasında anlayış ve hoşgörünün artmasına yardımcı olmaktadır (Başköy, 2013). Turistler ve yerel halk arasındaki etkileşim, kültürel değerlerin ve geleneklerin paylaşılmasına olanak tanır. Bu da sosyal uyumu ve topluluk içinde birlik duygusunu güçlendirmektedir. Kültürel açıdan, turizm şehirlerin kültürel mirasını korumalarına ve tanıtımalarına yardımcı olmaktadır. Tarihi binaların, müzelerin ve sanatsal etkinliklerin desteklenmesi, şehrin kültürel zenginliğinin korunmasına ve geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Ayrıca, yerel sanatçılara ve zanaatkarlara yeni pazarlar sunar, bu da kültürel üretimin çeşitlenmesine ve zenginleşmesine katkıda bulunur. Turizm, şehirlere çok boyutlu katkılarda bulunur. Ekonomik refahı artırır, sosyal ve kültürel anlamda zenginleştirir ve şehirlerin dünya çapında tanıtımına yardımcı olmaktadır. Ancak, turizmin sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi, şehrin doğal ve kültürel

kaynaklarının korunarak gelecek nesillere aktarılması açısından önem taşımaktadır. Turizmin şehirlere sağladığı katkılar, yalnızca ekonomik kazanımlarla sınırlı kalmayıp, çevresel sürdürülebilirlikten teknolojik yeniliklere, eğitim ve kültürel farkındalıktan sağlık turizmine kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır (Kaya ve Akdemir, 2020). Çevresel sürdürülebilirlik açısından, turizm sektörünün gelişimiyle birlikte, şehirler doğal güzelliklerini koruma ve çevresel ayak izlerini azaltma konusunda daha bilinçli hale gelmektedir. Yeşil turizm inisiyatifleri, atık yönetimi ve yenilenebilir enerji kullanımı gibi çevreci uygulamalar, hem turistlere hem de yerel halka çevre koruma konusunda önemli dersler sunmaktadır. Bu durum, şehirlerin ekolojik dengesinin korunması ve doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasına olanak tanımaktadır. Eğitim ve kültürel farkındalık açısından, turizm, zengin tarihi ve kültürel mirasın korunması ve tanıtılması yoluyla hem yerel halkın hem de turistlerin bilgi birikimini arttırmaktadır. Sağlık turizmi ise, özellikle termal kaynakları, sağlık merkezleri ve uzmanlaşmış medikal hizmetleri ile tanınan şehirler için önemli bir gelir kaynağıdır ve bu, hem ekonomik gelişime katkıda bulunur hem de şehrin sağlık hizmetleri altyapısının iyileştirilmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca, teknoloji ve inovasyonun turizmle entegrasyonu, akıllı şehir projeleri ve dijital hizmetler aracılığıyla, turistlerin şehri keşfetme deneyimini iyileştirirken, yerel halkın yaşam kalitesini arttırmaktadır. Bu geniş spektrumda, turizmin şehirlere sunduğu fırsatlar, sürdürülebilir ve dengeli bir şekilde yönetildiğinde, şehirlerin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan gelişimine katkıda bulunabilir. Turizm böylelikle, sadece bir gelir kaynağı olmanın ötesinde, şehirlerin toplumsal ve çevresel sürdürülebilirliğine yönelik bir katalizör görevi görmektedir. Turizmin şehirlere katkısının derinlemesine incelenmesi, bu sektörün sadece görünür ekonomik etkilerinden çok daha fazlasını barındırdığını ortaya koymaktadır. Şehirlerin turizmle gelişimi, küresel çapta rekabetçiliklerini artırırken, yerel kültürlerin korunması ve geliştirilmesine de olanak tanımaktadır (Bilici ve Işık, 2018). Turizm, aynı zamanda şehirlerin sosyal dokusunu zenginleştirerek, farklı kültürel arka planlardan insanları bir araya getirir ve bu etkileşim, karşılıklı anlayış ve hoşgörünün artmasına katkıda bulunur. Böyle bir ortam, şehirlerin daha kapsayıcı ve çeşitlilikten yana topluluklar haline gelmesini teşvik etmektedir.

Turizmin getirdiği uluslararası dikkat, şehirlerin tarihi ve kültürel miraslarını koruma ve restorasyon projelerine daha fazla yatırım yapmasını sağlamaktadır. Bu, hem turistlerin hem de yerel halkın bu zenginliklerden faydalanabilmesi için önemlidir. Ayrıca, turizm gelirleri, kamu hizmetlerinin ve altyapının iyileştirilmesine, daha yeşil ve yaşanabilir şehirler yaratılmasına yönlendirilebilir. Şehirler, turizm sayesinde, parklar, müzeler ve sosyal alanlar gibi kamusal mekanları geliştirerek, yaşam kalitesini artırabilir. Turizmin ayrıca eğitim sektörü üzerinde de olumlu etkileri vardır. Yabancı dil öğrenimi ve turizm yönetimi gibi alanlarda eğitim programlarının artması, yerel halkın global iş gücünde rekabet edebilirliğini arttırmaktadır. Bu durum, genç nesillerin kariyer perspektiflerini genişletir ve ekonomik fırsatların çeşitlenmesine katkıda bulunur. Yerel gastronominin ve zanaatkarlığın tanıtımı, turizmin önemli bir başka katkısıdır (Kinali, 2014). Yerel ürünlerin ve el sanatlarının tanıtılması, küçük işletmelerin ve zanaatkarların desteklenmesine yardımcı olur, bu da ekonomik çeşitliliği ve sürdürülebilirliği teşvik etmektedir. Gastronomi turizmi, aynı zamanda, yerel mutfak kültürünün korunmasına ve uluslararası alanda tanınmasına olanak tanımaktadır. Son olarak, turizm sektörünün sürdürülebilir gelişimi, şehir planlaması ve yönetiminde yenilikçi yaklaşımların benimsenmesini gerektirmektedir. Bu, şehirlerin turizmin potansiyel olumsuz etkileriyle başa çıkabilmesi ve doğal kaynakları korurken, ekonomik ve sosyal faydaları maksimize etmesi için kritik öneme sahiptir. Sürdürülebilir turizm uygulamaları, şehirlerin uzun vadeli vizyonlarını destekler ve gelecek nesiller için daha iyi bir yaşam kalitesi sunma hedefine katkıda bulunur (Ünlüören, Tayfun ve Kılıçlar, 2007). Bu çok yönlü etkileşimler, turizmin şehirler için sunduğu fırsatların yalnızca ziyaretçi sayıları ve gecemelerle ölçülemeyeceğini göstermekte; turizm, şehirlerin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını dönüştürebilen güçlü bir araçtır.

AMAÇ VE YÖNTEM

Çalışmanın amacı, Alacahöyük ve Hattuşaş gibi tarihi sit alanlarının bölgesel turizme ekonomik katkılarını ve bu etkileşimin çeşitli boyutlarını belirlemektir. Araştırma, bu özel sit alanlarının turizm üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde anlamayı ve bu bilgileri bölge turizminin geliştirilmesi ve planlanması açısından kullanılabilir verilerle sunmayı hedeflemektedir. Sonuç olarak, elde edilen bulgular ve bilgiler, kapsamlı bir rapor halinde dokümantasyonlaştırılarak, hem akademik hem de sektörel kullanıma sunulmuş, böylelikle bu tarihi mekanların bölge ekonomisine olan katkılarına dair değerli içgörüler sağlanmıştır. Bu çalışma, aynı zamanda, kültürel mirasın korunması ve turizm sektörüne entegrasyonu konusunda stratejik planlamalar yapılmasına yardımcı olacak bilimsel bir temel oluşturmayı amaçlamaktadır.

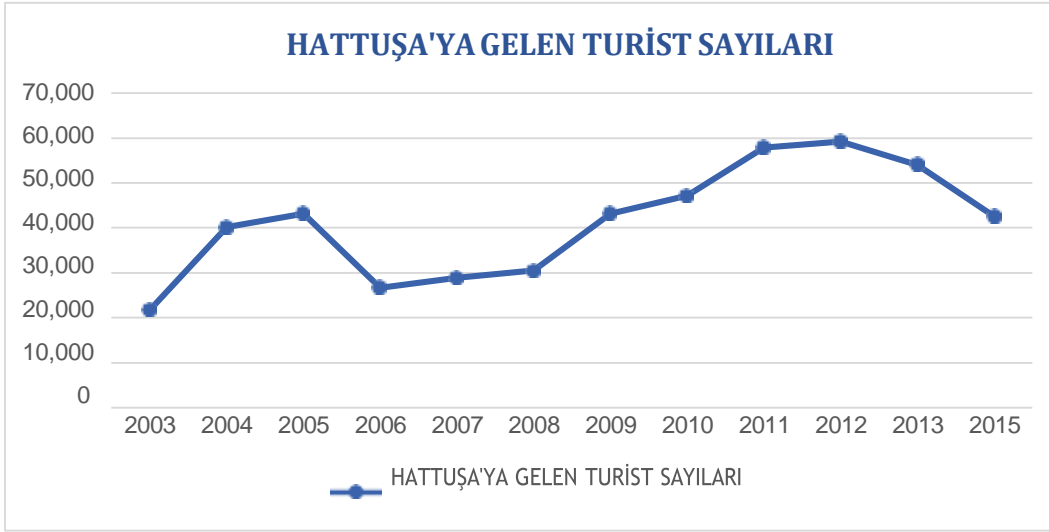
Veri toplama sürecinde, literatür taraması, arşivsel kaynakların derinlemesine incelenmesi ve doküman analizi gibi çeşitli araçlardan faydalanılmıştır. Toplanan veriler, Çorum İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün sağladığı istatistiklerle desteklenerek, bölgelerin turizm potansiyeline dair kapsamlı bir perspektif sunulmuştur. Ayrıca, araştırma kapsamında söz konusu bölgelerle ilgili akademik makaleler, belgeseller, tanıtım yazıları ve reklam materyalleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Elde edilen veriler içerik analiz yöntemi ile yorumlanmıştır.

BULGULAR

Alacahöyük ve Hattuşaş, Türkiye'nin önemli arkeolojik sit alanlarından ikisidir ve her ikisi de Hitit uygarlığının önemli merkezlerinden sayılır. Bu iki bölge, tarih öncesi dönemlerden itibaren birçok farklı medeniyete ev sahipliği yapmış olup, zengin tarihi mirasları ile bilim insanları, tarih meraklıları ve turistler için büyük bir çekim merkezi oluşturmuştur. Yıllar içerisinde Alacahöyük ve Hattuşaş'ın turist sayıları, çeşitli faktörlere bağlı olarak değişiklik göstermiştir. Bu değişimler; tanıtım faaliyetlerinin etkinliği, bölgeye ulaşım imkanlarının geliştirilmesi, dünya genelindeki ekonomik ve politik durumlar gibi birçok unsura bağlıdır. Genel olarak, Türkiye'deki turizm trendleri ve kültürel mirasa olan ilginin artması, bu sitelerin de zamanla daha fazla ziyaretçi çekmesine olanak tanımıştır. Özellikle Hattuşaş, UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer almasıyla birlikte uluslararası alanda daha fazla tanınırlık kazanmış ve bu durum turist sayısında belirgin bir artışa yol açmıştır. Hattuşaş, Hitit İmparatorluğu'nun başkenti olarak bilinir ve bu özelliği ile dünya tarihinde önemli bir yere sahiptir. Alacahöyük ise, özellikle arkeolojik buluntuları ve tarihi önemi ile dikkat çeker. Bronz Çağı'ndan kalma eserler, kral mezarları ve Hitit dönemine ait bulgular, burayı arkeoloji ve tarih meraklıları için vazgeçilmez kılar. Turizm sektöründeki genel eğilimler ve bu sit alanlarına yapılan yatırımlar, ziyaretçi sayılarının zaman içinde artış göstermesine katkı sağlamıştır. Ancak, bölgesel çatışmalar, terörizm tehdidi, ekonomik krizler gibi dönemsel faktörler veya küresel çapta yaşanan sağlık krizleri gibi olağanüstü durumlar, turist sayılarında geçici düşüslere neden olabilmektedir. Son yıllarda, dijital pazarlama ve sosyal medya aracılığıyla yapılan tanıtımların etkisiyle birlikte, daha geniş kitlelere ulaşılması ve turizmin teşvik edilmesi, Alacahöyük ve Hattuşaş gibi tarihi sit alanlarının turist sayılarının artmasında önemli bir rol oynamıştır. Ayrıca, sürdürülebilir turizm anlayışının benimsenmesi ve ziyaretçilere daha kaliteli deneyimler sunulması amacıyla yapılan iyileştirmeler, bu sitelerin turizm potansiyelini daha da artırmıştır. Net olarak, Alacahöyük ve Hattuşaş'ın yıllar içindeki turist sayıları hakkında spesifik rakamlar sunmak için güncel ve detaylı istatistiklere ihtiyaç duyulur; ancak genel olarak, bu sit alanlarının turist sayılarında uzun vadede bir artış eğilimi gözlemlenmektedir. Bu artış, Türkiye'nin kültürel turizm alanındaki çabaları ve bu tür tarihi mirasların korunması, restorasyonu ve tanıtımı için yapılan yatırımların bir sonucudur.

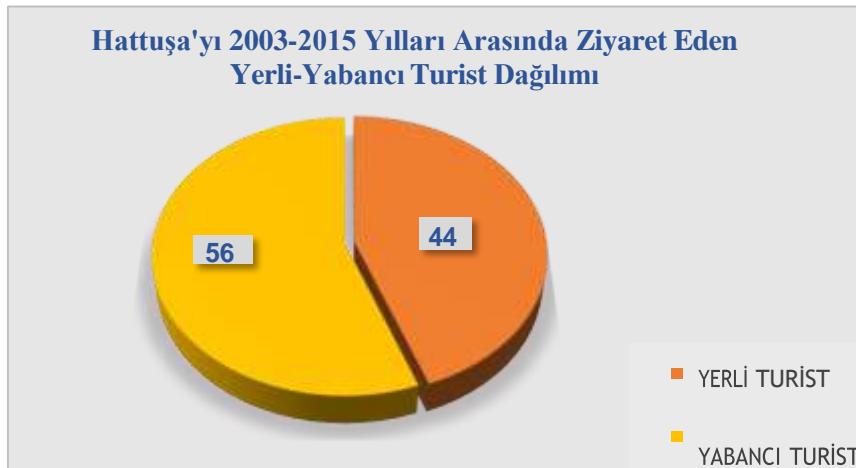
Tablo 1'de yıllara göre Hattuşa'ya gelen turist sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Hattuşa'ya Gelen Turist Sayıları Çizgi Grafiği (2014 yılına ait verilere ulaşılamamıştır.) (Çorum İl Kültür ve Turizm)

UNESCO Dünya Miras Listesi'nde bulunan Hattuşa'ya gelen ziyaretçi verilerine bakıldığında 20.000 sınırının altına düşülmediği görülmektedir. 2006 yılında Hattuşa kazılarını devralan Prof. Dr. Andreas Schachner ve ekibi özverili çalışmalar sonucu Hattuşa ile ilgili birçok insanın merak ettiği detayları çeşitli program ve etkinliklere katılarak bölge hakkında bilgiler vermiş ve sorular yanıtlamıştır. Böylece bölgeye var olan ilginin çoğalmasıyla ziyaretçi sayıları 2006 yılından itibaren artmaya başlamıştır. Bu düzenli artış 2013 yılına kadar devam etmiştir. Ancak 2020-2021 yıllarında hayatımızın içerisinde olan covid-19 salgını nedeniyle turizm kısıtlamaları adı altında belirli kısıtlamalar getirilmiştir. Bu kısıtlamalardan nasibini alan Hattuşa'ya gelen ziyaretçi sayılarında da önemli bir düşüş gözlenmiştir.

Tablo 2'de Hattuşa'ya gelen yerli-yabancı turist oranları gösterilmiştir.

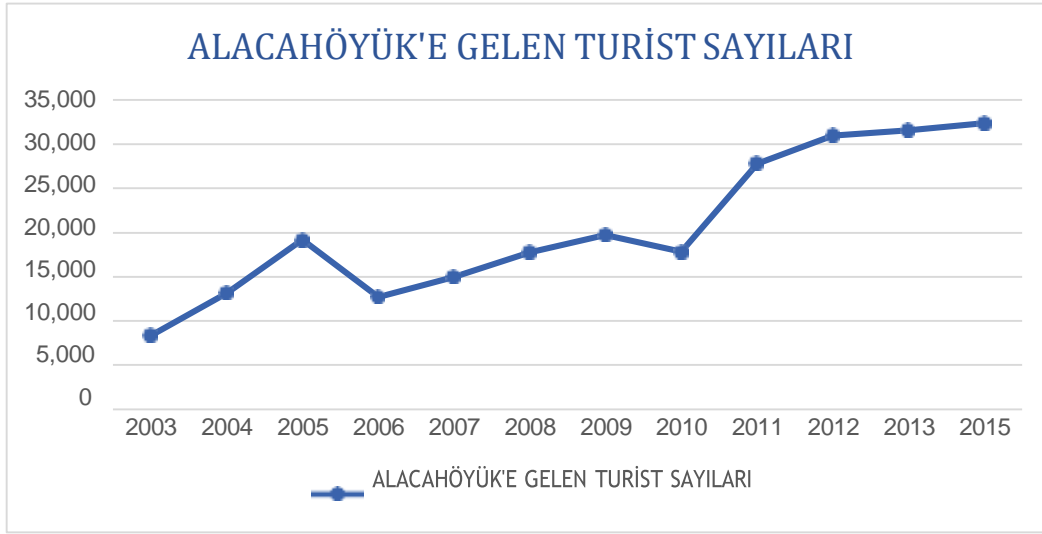

Tablo 2. Hattuşa'ya Gelen Yerli-Yabancı Turist Dağılımı (Çorum İl Kültür ve Turizm)

Tüm Dünya'ya adını duyurmuş Hattuşa'ya, gelen yerli yabancı turist oranlarının birbirine çok yakın olduğu gözlenmektedir. Bunun en büyük sebebi elbette Hattuşa'nın UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer almasıdır. Yerli turist oranının az bir farkla da olsa daha fazla olduğu görülmektedir. Bu

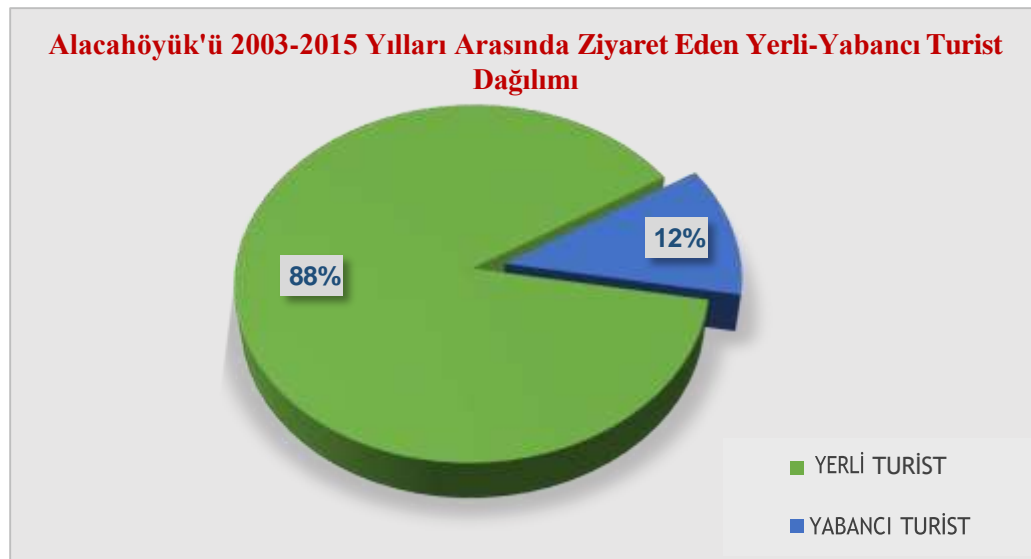

durumun temel sebebi ise ulaşılabilirliktir.

Tablo 3. Alacahöyük'e Gelen Turist Sayıları Çizgi Grafiği (2014 yılına ait verilere ulaşılamamıştır.), (Çorum İl Kültür ve Turizm)

Tablo 3'de yıllara göre Alacahöyük'e gelen turist sayılarına yer verilmiştir. Alacahöyük ziyaretçi sayılarının yıllar içerisinde dalgalanmalar yaptığını görmekteyiz. Bölge Hattuşa'nın aksine 2011 yılına kadar 20.000 ziyaretçiyi geçememiştir. 2011 yılında ise 27.821 ziyaretçi ile son 8 yılın en çok ziyaretçisine ev sahipliği yaparak Alacahöyük kendi adına yeni bir dönem başlatmıştır. 2011 yılından 2015'e kadar ziyaretçi sayıları artarak devam etmiştir. Ancak 2020-2021 yıllarında hayatımızın içerisinde olan covid-19 salgını nedeniyle turizm kısıtlamaları adı altında belirli kısıtlamalar getirilmiştir. Bu kısıtlamalar sonucu ziyaretçi sayılarında önemli bir düşüş gözlenmektedir. Katılımcı 1'le yaptığım görüşmede kısıtlamalar olmasa bile salgın devam ettiği sürece Alacahöyük'ün içerisinde bulunan müzeye 5'den fazla ziyaretçi kabul edemediklerini, hafta içerisinde en fazla ziyaretçinin hafta sonu geldiğini ancak virüs nedeniyle hafta sonu ziyaretçi kabul edemediklerini, hafta içinde yapılan ziyaretlerin sürelerinin ise çok da uzun tutulmadığını belirtmiştir.

Tablo 4. Alacahöyük'e Gelen Yerli-Yabancı Turist Dağılımı (Çorum İl Kültür ve Turizm)

Tablo 4, Alacahöyük'e yönelik yerli ve yabancı turist akışını oransal olarak ele almaktadır. Analiz edilen veriler, ziyaretçi dağılımında dikkate değer bir dengesizlik olduğunu ortaya koymaktadır; özellikle yabancı turistlerin toplam ziyaretçi sayısına oranının yalnızca %12 gibi sınırlı bir kısmı temsil etmesi, bölgenin turizm potansiyelinin tam anlamıyla değerlendirilemediğine işaret etmektedir. Bu durum, Alacahöyük'ün turizm sektörüne katkısının sınırlı kaldığını ve uluslararası alanda yeterli tanıtım ve reklamın yapılmadığını göstermektedir. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen görüşmeler, özellikle Katılımcı 1 ile yapılan mülakatta, kültürel turizm alanında yürütülen çalışmaların yeterli bütçeden mahrum bırakıldığını ve bu durumun turist çekme kapasitesi üzerinde önemli bir eksiklik olarak değerlendirildiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, sivil toplum kuruluşlarından beklenen destek konusunda etkili bir iletişim ve işbirliği sürecinin sağlanamadığına dair gözlemler de paylaşılmıştır. Bu durum, Alacahöyük'ün tanıtımı ve turizme katkısının artırılması noktasında önemli bir engel teşkil etmektedir. Yerli turist akışına ilişkin olarak, Alacahöyük'ün bilinirliğinin bir ölçüde farkındalık yarattığı; ancak ziyaretçi motivasyonlarının çeşitlilik gösterdiği gözlenmiştir. Bazı yerli turistlerin yeni keşifler peşinde olması, diğerlerinin ise coğrafi yakınlık sebebiyle Alacahöyük'ü tercih etmesi, bölgenin farklı ziyaretçi segmentlerine hitap etme potansiyeline işaret etmektedir. Bununla birlikte, bu potansiyelin tam anlamıyla harekete geçirilebilmesi için stratejik tanıtım ve pazarlama çalışmalarına ihtiyaç duyulduğu açıktır. Bu analiz, Alacahöyük'ün turizm sektöründeki konumunu ve karşılaşılan zorlukları kapsamlı bir şekilde ele almakta; bölgenin turizm potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirilmesi için tanıtım, reklam ve sektörel işbirliklerinin önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, kültürel turizm odaklı girişimlerin desteklenmesi ve bu süreçte sivil toplum kuruluşları ile etkin işbirlikleri kurulması gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

Alacahöyük ve Hattuşa'nın Çorum Ekonomisine Katkısı

Alacahöyük ve Hattuşa, Çorum ilinin önemli turistik ve arkeolojik sit alanları olarak, bölgenin ekonomisine çok yönlü bir katkı sağlamaktadır. Bu iki tarihi mekan, Hitit uygarlığının en önemli merkezlerinden biri olması nedeniyle, hem yerli hem de yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir. Turizmin, bölgesel ekonomilere olan etkisi çok katmanlıdır ve Alacahöyük ile Hattuşa'nın Çorum ekonomisine katkıları da çeşitli boyutlarda değerlendirilebilir. İlk olarak, bu sit alanlarının doğrudan turizm gelirleri üzerindeki etkisi göze çarpar. Ziyaretçiler, giriş ücretleri, rehberlik hizmetleri ve müze alışverişleri gibi doğrudan harcamalar yaparlar. Bu gelirler, sit alanlarının korunması, bakımı ve geliştirilmesi için önemli bir finansal kaynak oluşturur. Ayrıca, turistlerin bölgeye olan ziyaretleri sırasında konaklama, yeme-içme, ulaşım ve yerel hediyelik eşya alımları gibi ek harcamaları, yerel işletmelerin gelirlerinde önemli artışlar sağlar. Alacahöyük ve Hattuşa'nın varlığı, ikincil ekonomik etkileri de beraberinde getirir. Turizm sektöründeki artış, konaklama, restoran, ulaşım ve perakende gibi alanlarda iş olanağı yaratır. Bu durum, bölgedeki işsizlik oranlarının azalmasına ve hane halkı gelirlerinin artmasına katkıda bulunur. Turizmin canlanması, aynı zamanda yerel halkın girişimcilik faaliyetlerine de teşvik eder; küçük işletmeler, butik oteller, yerel ürünlerin satıldığı dükkanlar ve rehberlik hizmetleri gibi yeni iş alanları ortaya çıkar. Bunun yanı sıra, Alacahöyük ve Hattuşa gibi önemli tarihi mekanların tanıtımı, Çorum'un genel tanıtımına ve imajına katkıda bulunur. Bölgenin turizm çekiciliğinin artması, ulusal ve uluslararası düzeyde daha fazla tanınır hale gelmesine yardımcı olur. Bu tanınırlık, turizm odaklı olmayan diğer sektörler için de olumlu bir etki yaratır; örneğin, yatırımcıların ilgisini çekebilir ve bölgeye yeni yatırımların yapılmasını teşvik edebilir. Ayrıca, bu sit alanlarının korunması ve tanıtılmasıyla birlikte, kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilir turizm anlayışının benimsenmesi konularında da farkındalık yaratılır. Kültürel mirasın korunması, bölgenin

uzun vadeli turizm potansiyelini de güvence altına alır. Sürdürülebilir turizm uygulamaları, doğal ve tarihi varlıkların korunmasıyla birlikte, gelecek nesillerin de bu kaynaklardan faydalanabilmesini sağlar. Alacahöyük ve Hattuşa'nın Çorum ekonomisine olan katkıları, yalnızca doğrudan turizm gelirlerinden ibaret değildir. Bu iki tarihi alan, yerel ekonomiye canlılık kazandırır, iş olanağı yaratır, bölgenin tanıtımına katkıda bulunur ve kültürel mirasın korunması konusunda bilinç yaratır. Dolayısıyla, bu sit alanlarının korunması ve geliştirilmesi, Çorum'un ekonomik ve kültürel refahı açısından büyük önem taşımaktadır.

Çorum ilinde turizm sektörü, özellikle kültür turizminin hakim olduğu bir yapıya sahiptir. Bu durum, bölgede tespit edilmiş olan 28 adet arkeolojik sit alanı, ek olarak 5 Tümülüs ve 2 kaya mezarının varlığı ile doğrudan ilişkilendirilebilir. Çorum, bu zengin arkeolojik mirasıyla, tarih öncesi çağlardan başlayarak, Hititler gibi antik uygarlıklara ev sahipliği yapmış bir coğrafyadır. Bu miras, Çorum'u kültür turizmi açısından önemli bir destinasyon haline getirmektedir. Bölgedeki en dikkat çekici arkeolojik sit alanlarından biri olan ve UNESCO Dünya Miras Listesi'ne dahil edilmiş Hattuşa, Hitit Uygarlığı'nın başkenti olarak bilinir. Bu alan, uluslararası alanda tanınmışlığı ve tarihi önemi ile öne çıkar. Hattuşa, korunmuş anıtsal yapıları, kapsamlı şehir planı ve zengin arkeolojik buluntularıyla, dünya tarihinde önemli bir yer tutar. UNESCO listesinde yer alması, Hattuşa'nın dünya mirası olarak kabul edildiğini ve korunması gereken kültürel değerler arasında sayıldığını gösterir. Alacahöyük ise, Çorum'un bir diğer önemli sit alanıdır. Alacahöyük, özellikle Bronz Çağı ve Hitit dönemlerine ait buluntularıyla bilinir ve bu özellikleri ile kültür turizminde önemli bir yer tutar. Alacahöyük'teki kazı çalışmaları, bölgenin zengin tarihini ve kültürel mirasını ortaya çıkarmış, bu da hem yerli hem de yabancı turistlerin ilgisini çekmiştir. Mevcut verilere göre, Çorum'a gelen turistlerin büyük bir bölümü özellikle Hattuşa bölgesini ziyaret etmektedir ya da Hattuşa'yı görmek amacıyla Çorum'a seyahat etmektedir. Bu durum, Hattuşa'nın bölge turizmi için bir çekim merkezi olduğunu göstermektedir. Yerli turistlerin ilgisi de, bu sit alanlarının, kültürel miras turizminde önemli bir rol oynadığının altını çizer. Alacahöyük'e olan turist akışı, Hattuşa kadar yoğun olmasa da, gerek yerli gerekse yabancı turist sayılarının geçmişten günümüze arttığı gözlemlenmektedir. Çorum'un turizm sektörü üzerine yapılan bu analiz, sit alanlarının kültürel ve ekonomik açıdan önemini vurgular. Bu sit alanları, sadece tarihi ve kültürel değerleriyle değil, aynı zamanda ekonomik katkılarıyla da bölgenin gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunur. Kültür turizminin geliştirilmesi, bu sit alanlarının korunması ve tanıtılması, Çorum'un turizm potansiyelinin daha da artırılması için stratejik öneme sahiptir. Bu bağlamda, sürdürülebilir turizm yönetimi pratikleri ve etkili tanıtım stratejileri, bölgenin turizm sektörünün gelişimi açısından kritik faktörlerdir.

Çorum ilinin ekonomik yapısı üzerine yapılan analizler, bölgenin ekonomik faaliyetlerinin büyük oranda tarım ve hayvancılık sektörlerine dayandığını ortaya koymaktadır. Bu iki sektör, bölge nüfusunun önemli bir kısmının geçim kaynağını oluşturmakta ve il ekonomisine dominant bir şekilde yön vermektedir. Bu durum, Çorum'un tarımsal üretim kapasitesi ve hayvancılık faaliyetlerindeki verimliliğin, ekonomik aktiviteler içerisinde önemli bir paya sahip olduğunu göstermektedir. Turizm sektörüne gelince, mevcut durum itibarıyla Çorum ekonomisinde tarım ve hayvancılığa kıyasla daha az belirgin bir rol oynamaktadır. Bu, bölgenin turistik potansiyelinin henüz tam olarak keşfedilmediği veya bu potansiyelin ekonomik bir değere dönüştürülmesinde yeterli adımların atılmadığı anlamına gelebilir. Ancak, Çorum'un sahip olduğu zengin kültürel ve tarihi miras, turizm sektörünün geliştirilmesi için sağlam bir temel sunmaktadır. Özellikle Alacahöyük ve Hattuşa gibi UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan sit alanları, kültürel turizm açısından ulusal ve uluslararası alanda dikkat çekici noktalar arasında yer almaktadır. İlin turistik tanıtımının güçlendirilmesi, yerli ve yabancı turistlerin ilgi ve farkındalığını artırarak turizmin ekonomiye katkısını önemli ölçüde yükseltebilir. Bu süreçte, etkili tanıtım kampanyaları, dijital pazarlama stratejileri ve kültürel mirasın korunması ile sürdürülebilir turizm uygulamalarına yatırım yapılması, Çorum'un turizm sektörünü canlandırarak ekonomik çeşitliliği ve rekabet gücünü artırabilir. Bunun yanı sıra, turizmin ekonomik etkilerini

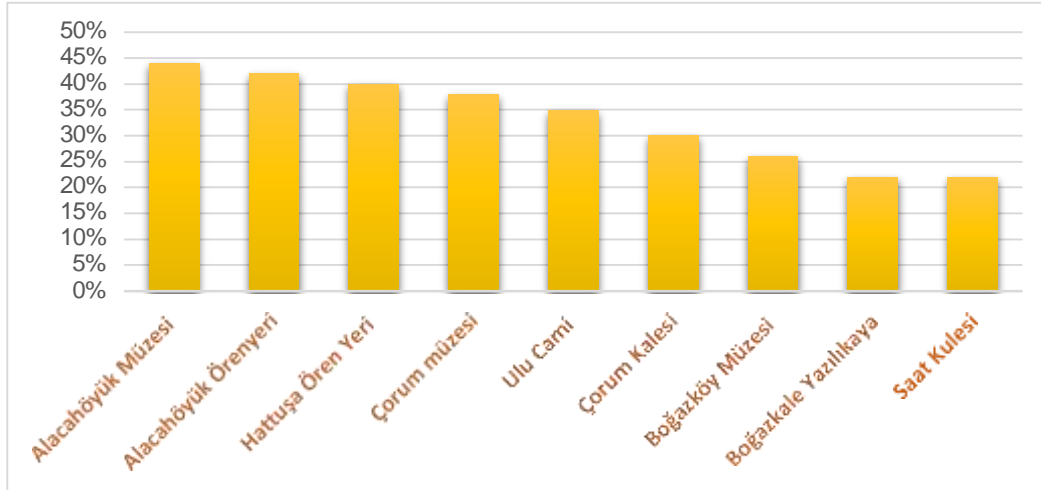

maksimize etmek için altyapı gelişimine, turizm hizmetlerinin kalitesinin artırılmasına ve turizm sektöründe çalışacak nitelikli iş gücünün yetiştirilmesine yönelik stratejik yatırımların yapılması gerekmektedir. Ayrıca, kültürel etkinlikler, festivaller ve turistleri bölgeye çekebilecek diğer turistik ürünlerin geliştirilmesi, Çorum'un turizm çekiciliğini artırarak daha geniş bir turist kitlesine ulaşmasını sağlayabilir. Sonuç olarak, Çorum'un ekonomik yapısında tarım ve hayvancılık sektörleri hakim olmakla birlikte, bölgenin kültürel ve tarihi mirası, turizm sektörünün geliştirilmesi için önemli bir potansiyel sunmaktadır. Yeterli tanıtım ve stratejik yatırımlarla, Çorum'un ekonomisinde turizmin önemli bir pay sahibi olması ve ekonomik çeşitliliğin artırılması mümkündür. Bu süreç, bölgenin sosyo-ekonomik gelişimine katkıda bulunacak ve Çorum'un ulusal ve uluslararası alanda daha geniş bir tanınırlık kazanmasını sağlayacaktır.

Çorum turizmini etkileyen olumsuz faktörler, Alacahöyük ve Hattuşa'nın turizm eksiklikleri

Ziyaretçilerin Çorum ilini ziyaret etme nedenlerinin başında tarihi ve arkeolojik alanların olduğu bilinmektedir. En fazla ziyaretçi kabul eden yerlerin daha çok Hitit Dönemi'ne ait arkeolojik alanlar olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 5'de Çorum'un turistik mekânlarına gelen turist oranlarına yer verilmiştir.

Tablo 5. Çorum'da Turistlerin En Çok Ziyaret Ettiği Yerler ve Oranları (Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı)

Ancak bir bölgede kültürel mirasın olması turizm sektörünün gelişip ekonomide söz sahibi olması için yeterli değildir. Turizm için kültürel mirasın yanı sıra belirli etkinlikler, yemek kültürünün gelişmiş olması, doğal çekiciliğini değiştirmeden inşa edilen turistik alt yapı da olmalıdır. (Russo and Burg, 2002 akt. Günay,2007).Çorum ilinde yeterli kültürel miras bulunmasına rağmen düzenlenen etkinlikler, turistik yapılar ne yazık ki pek de fazla bulunmamaktadır. Alacahöyük ve Hattuşa'nın turizm potansiyeli tam olarak ortaya konamamaktadır. Yeterli reklam ve tanıtım yapılamamaktadır bu iki tarihi alan adına. Turizm şehirlerinin, şehrin diğer önemli sektörlerle birlikte bir bütünlük oluşturabilmesi için kültürel çekiciliklerin yeterli ölçüde tanıtılması, şehrin turizm haritalarında bilinir bir yer edinmesi için önemlidir. Yurt içinde ve yurt dışında Çorum ilinin ve yakın çevresinin yeteri kadar görsel destek alamaması bölge için kocaman bir tanıtım sorunu ortaya çıkarmaktadır. Dünya'nın önemli kültürel miraslarından olan Hattuşa ve bir o kadar değerli Alacahöyük yeteri kadar tanıtılmadığı için yeterli ziyaretçiyi ağırlayamamaktadır. Çorum turizminde ulaşım önemli bir olumsuz etkidir. Çünkü ilde henüz bir demiryolu ulaşımı bulunmamaktadır. Havaalanı da bulunmayan ilde en yakın havaalanları Samsun ve Ankara'dadır. İl ve ilçe arasında bulunan yolların kalitesizliği de turistleri zorlayabilecek, turizmi olumsuz etkileyecek faktörler arasındadır. Çorum halkının da turizme

katkısı oldukça olumsuzdur. Halk tarihi açıdan ne kadar zengin bir ilde yaşadıklarının farkında olmadıkları için tarihi yerlerin korunması hakkında oldukça bilinçsiz davranabilmektedirler. Çorum halkının turizme karşı pek de ilgili olmadıkları gözler önündedir.

Kültürel turizme sahip bir bölgenin dikkat çekici olması yeterli değildir. Çevresinde bulunan konaklama tesisleri kaliteli olmalı, çevresinde bulunan restoranlar vb. olmalıdır. Ancak Alacahöyük'te konaklama ve restoran eksikliği olduğu bilinmektedir. Alacahöyük ve Hattuşa 'da yeteri kadar profesyonel rehber bulunmamaktadır. İki bölge hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmayan turistlerin bölge tarihlerini yeteri kadar kavrayamaması sorununa yol açmaktadır. Bu iki ören yerinde de görsel materyal eksikliği mevcuttur. Yukarıda belirtilen tüm faktörler Çorum turizmini, Çorum'da yer alan Alacahöyük ve Hattuşa turizmini olumsuz yönde etkilemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada odaklanılan saha, Alacahöyük ve Hattuşa gibi arkeolojik sit alanlarıyla zenginleşen, Çorum ilinin idari sınırları içerisinde konumlanmıştır. Hattuşa, Boğazkale ilçesinin doğusunda yer alırken, Alacahöyük Alaca ilçesinin kuzeybatısında bulunur. Çorum'un turizm yapısını esas itibarıyla tarihi turizm oluşturmakta, bölge içerisinde tespit edilen 28 sit alanı ile bu yapı daha da pekiştirilmektedir. Bu sit alanları arasında, Alacahöyük ve Hattuşa, Çorum turizminin ana direklerini oluşturmakta ve özellikle UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alan Hattuşa, turist çekme potansiyeli en yüksek bölge olarak öne çıkmaktadır. Hattuşa ve Alacahöyük, zengin tarihleri ve arkeolojik önemleri sayesinde, genellikle tarih ve arkeolojiye ilgi duyan ziyaretçileri kendine çeker. Çorum turizminin can damarları olan bu iki bölge, sürdürülebilir turizm ve kültürel mirasın korunması adına yapılan restorasyon çalışmalarlarıyla hem yenilenmiş hem de gelecek nesillere aktarılması için koruma altına alınmıştır. Bu restorasyon ve koruma çabaları, bölgenin tarihi dokusunu muhafaza etmekle kalmayıp, turizm açısından da bölgenin çekiciliğini artırmaktadır. Ayrıca, Alacahöyük ve Hattuşa'dan çıkarılan tarihi eserlerin sergilendiği müzeler, Çorum turizmi için hayati önem taşımaktadır. Bu müzeler, bölgenin kültürel ve tarihi mirasını ziyaretçilere sunarak, eğitici ve öğretici bir platform işlevi görür. Müzelerde sergilenen eserler, ziyaretçilere Hitit medeniyeti ve bölgenin tarih öncesi dönemleri hakkında detaylı bilgiler sunarak, kültürel mirasın anlaşılmasına ve değerlendirilmesine katkı sağlar. Bu sayede, Çorum'un tarihi ve kültürel zenginlikleri, geniş bir kitle tarafından tanınır ve takdir edilir hale gelir. Çorum turizminin geliştirilmesi adına, bu iki bölgedeki arkeolojik çalışmalar ve koruma faaliyetlerinin yanı sıra, bölgeye yönelik turistik altyapının güçlendirilmesi, turizm hizmetlerinin kalitesinin artırılması ve etkili tanıtım stratejilerinin uygulanması gerekmektedir. Turistlerin bölgeye erişimini kolaylaştıracak ulaşım ağlarının geliştirilmesi, konaklama ve yeme-içme hizmetlerinin çeşitlendirilmesi, zengin tarih ve kültürü daha geniş kitlelere ulaştırabilir. Ayrıca, yerel halkın turizm faaliyetlerine aktif olarak katılımının sağlanması ve turizm gelirlerinden faydalanmalarının teşvik edilmesi, bölge ekonomisinin sürdürülebilir gelişimine katkıda bulunacaktır. Alacahöyük ve Hattuşa'nın Çorum turizmine olan katkıları, yalnızca bölgenin tarihi ve kültürel mirasının korunması ve tanıtılmasıyla sınırlı kalmamakta, aynı zamanda yerel ekonominin gelişimine de önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Bu iki bölgenin turizm potansiyelinin tam anlamıyla değerlendirilmesi, Çorum'un kültürel turizm destinasyonu olarak ulusal ve uluslararası arenada daha fazla tanınmasını sağlayacak ve bölge ekonomisine önemli katkılarda bulunacaktır. Çorum ili, turizm potansiyeli açısından zengin bir çeşitliliğe sahip olmasına karşın, mevcut potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilmediği gözlemlenmektedir. İl, tarihi turizmin yanı sıra yayla turizmi, av turizmi, kongre turizmi, trekking ve bisiklet turizmi gibi çeşitli turizm aktivitelerine ev sahipliği yapacak doğal ve kültürel kaynaklara sahiptir. Bu çeşitlilik, Çorum'un sadece tarih turizmiyle sınırlı kalmayıp, farklı turizm faaliyetleriyle de ziyaretçilere çeşitli deneyimler sunabileceği anlamına gelmektedir. Ancak, bölgeye gelen turistlerin

büyük bir kısmının, Çorum'da sunulan diğer turizm faaliyetleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları belirlenmiştir. Bu durum, turizm faaliyetlerinin tanıtımı ve reklamı konusunda ciddi eksikliklerin olduğunu ortaya koymaktadır. Çorum'un turizm potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirilebilmesi için, potansiyel ziyaretçilere yönelik kapsamlı tanıtım ve reklam çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Tarihi mirasın yanı sıra doğal güzellikleri ve alternatif turizm aktiviteleriyle de dikkat çeken Çorum'da, ziyaretçiler genellikle günübirlik geziler veya transit geçişler yapmaktadır. Konaklamalı turizmin artırılması ve ziyaretçilerin bölgede daha uzun süre vakit geçirmelerinin sağlanması için, turizm altyapısının güçlendirilmesi ve zenginleştirilmesi gerekmektedir. Bu, hem bölge ekonomisine katkıda bulunacak hem de Çorum'un turizm çeşitliliğinin geniş bir kitle tarafından keşfedilmesini sağlayacaktır. Yapılan araştırmalar ve görüşmeler, Çorum iline ve özellikle Alacahöyük ve Hattuşa gibi önemli sit alanlarına yönelik tanıtım ve reklam faaliyetlerinin yetersiz olduğunu göstermektedir. Çorum'un turizm imajının güçlendirilmesi ve turizm potansiyelinin ulusal ve uluslararası alanda tanıtılması için, yerel yönetimlerin ve turizm yatırımcılarının ortak çalışmalar yapması, belirli reklam ve tanıtım destekleri sağlaması büyük önem taşımaktadır. Bu çabalar, bölge turizminin sürdürülebilir bir şekilde geliştirilmesine ve çeşitlendirilmesine olanak tanıyacaktır. Sonuç olarak, Çorum'un turizm sektörünün gelişimi, bölgedeki turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, turizm altyapısının iyileştirilmesi ve etkili tanıtım stratejilerinin uygulanması ile mümkün olacaktır. Bu süreçte, yerel yönetimler, turizm sektörü temsilcileri, sivil toplum kuruluşları ve yerel halkın işbirliği içerisinde hareket etmeleri, Çorum'un turizm potansiyelini tam anlamıyla ortaya çıkaracak ve bölgenin turizm gelirlerinde önemli artışlar sağlayacaktır. Bu yaklaşım, Çorum'un turizm sektörünün sadece yerel değil, ulusal ve uluslararası düzeyde de rekabetçi ve çekici hale gelmesine katkıda bulunacaktır.

Kaynakça

- Başköy, S. (2013). Çorum Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, Çorum İl Yıllığı.
- Bilici, N., & Işık, Z. (2018). Bölgesel Kalkınmada Yayla Turizmi: Rize İli Örneği. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 1-21.
- Doğaner, S., (2001), Türkiye Turizm Coğrafyası, Çantay Kitabevi, 1.Baskı, İstanbul.
- Emekli, G. (2006). Coğrafya, kültür ve turizm: kültürel turizm. *Ege coğrafya dergisi*, 15(1-2), 51-59.
- Kaya, A. Y., & Akdemir, İ. (2020). Çorum'da Kentsel Gelişmenin Morfolojik Analizi. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 10-27.
- Kinalı, N. (2014). Destinasyonun Turistik Çekim Gücü İçerisinde Bölge Mutfağının Önemi ve Erzurum Mutfağı Örneği. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, Erzurum.
- Tümertekin, E. & Özgüç, N. (2012). Ekonomik Coğrafya- Küreselleşme ve Kalkınma. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Ünlüönen, K., Tayfun, A., & Kılıçlar, A. (2007). *Turizm ekonomisi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

If we are going to simplify and define tourism, it is an economic factor created by people who create a rest area and time for themselves by getting rid of the busy pace of life. To explain tourism in a different way, they are relationships born during all the stays and trips that foreigners who are not locals make without depending on responsibilities such as getting a job, earning money. (Güden,2019) Tourism is a factor that leads to very positive results among societies today. Dec. The share of tourism, which is of great importance both economically and socially, in globalization is also an undeniable fact. In addition to these, there are some opinions that have been put forward about tourism. First of all, tourism is the most important economic activity. Another opinion is that tourism came after oil, which has taken an important place in world trade. (Tümertekin and Özgüç, 2018)When we look at the tourism sector, it can be thought that it provides prosperity only by appealing to a certain segment. But the invisible part of the job is not exactly like that. Tourism is an interlocking employment chain. To take a very simple example, when a hotel is built, the winner is not just the hotel owner. During the construction phase of the hotel, people from many sectors win. It is possible to call this situation the “multiplying effect of tourism”. (Tümertekin and Özgüç, 2018) Of course, tourism does not have only positive aspects. Tourism is the sector that drags many negatives along with it. If we proceed by example in terms of being clear and understandable, our country is valuable from a geographical point of view. For this reason, the world, which has been home to various civilizations for centuries, has also witnessed the oldest living spaces found. Nowadays, it is known that tourists cause significant damage to these mounds in our country during their visits. This is at the very beginning of the negativities that tourism drags along with. But despite the negative aspects, all the countries of the world; it has made a certain progress and still supports this developing sector and strives for its further development. (Tümertekin and Özgüç, 2018)While the contributions of historical sites to the region where they are located are quite large and diverse, the subject of this study is limited to the economic impact and return of Alacahoyuk and Hattusas to regional tourism. This research is carried out within the scope of the graduation thesis conducted at Gaziosmanpaşa University, Faculty of Science and Letters, Department of Geography.

The study is in a qualitative structure and the methods used have been turned into a research report together with descriptive analysis and interview method. Within the scope of the research, the interview form prepared by going to Alacahoyuk and Hattusas located in the Alaca and Boğazkale districts of Çorum and making observations was applied. Literature review, archive and document analysis were used as data collection tools. The data obtained were supported by the statistics of the Çorum Provincial Directorate of Culture and Tourism. Within the scope of the research, articles, documentaries, promotional articles and advertisements found for the regions were also examined. The data and information obtained as a result of the study have been reported and turned into a document.

In this study, the administrative districts of Alacahoyuk and Hattusa Corum, which constitute our research area, are it is located within its borders. It is located 4 km east of Boğazkale, the district of Hattusa Çorum, which is included in the UNESCO World Heritage List. Alacahöyük is located 15 km northwest of Alaca district. Historical tourism constitutes the tourism of Corum. There are 28 protected areas in the region. Alacahöyük and Hattusa, which are the protected areas of Corum province, are the fixtures that keep Corum tourism afloat. When we look at the tourism data of Corum province, the region that attracts the most tourists is Hattusa. Since both Hattusa and Alacahoyuk are included in historical tourism, their visitors are usually those who are interested in history and archaeology. Restoration works have been carried out in these two regions on behalf of Corum tourism and the regions have been both renovated and protected. Museums have been opened near both regions for the

historical artifacts extracted from these regions. The historical artifacts that have been removed have started to be exhibited in these museums. Of course, museums have also been important steps on behalf of Corum tourism.

Although Corum province is very favorable in terms of tourism potential, this potential cannot be adequately evaluated. In addition to historical tourism, there is a suitable environment for highland tourism, hunting tourism, congress tourism, trekking and cycling tourism in Corum province. It is not enough that these environments exist. Many tourists who visit Corum province are not aware of other tourism activities carried out in the region. As long as the presence of tourism potential cannot be promoted and advertised, it cannot contribute to regional tourism. It is generally seen that there is daily or transit tourism in Corum province, which is at the forefront with its historical tourism. A number of efforts should be made to turn the visits made into accommodation tourism. As a result of the researches and interviews conducted, it is seen that there is a lack of promotion and advertising both for Corum province and for Alacahöyük, Hattusa. For the tourism image of Corum province, only the advertising and promotions of Corum Municipality are not enough. Tourism investors, local governments should provide certain advertising and promotional support in order to prove the tourism potential of Corum province nationally and internationally.

Ek bilgiler

Çıkar çatışması bilgisi: Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek bilgisi: Araştırmada, herhangi bir kurum veya kuruluşlardan destek alınmamıştır.

Etik onay bilgisi: Araştırmada etik onay gerekli görülmemiştir.

Katkı oranı bilgisi: Katkı oranı birinci yazara %50, ikinci yazara %50 olarak dağıtılmıştır.